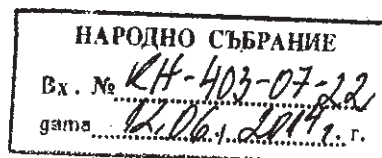

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието и науката

№ 0/01-104
12.06 2014 г.

ДО
ПРОФ. Д.Ф.Н. ВАНЯ ДОБРЕВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОМИСИЯТА ПО ОБРАЗОВАНИЕТО И
НАУКАТА

На Ваш № КН-453-09-13 от 02.06.2014 г.

СТ А Н О В И Щ Е

Относно: *Годишен доклад за дейността на Българската академия на науките (БАН), академичните институти и други самостоятелни звена през 2013 г.*

УВАЖАЕМА ПРОФЕСОР ДОБРЕВА,

Представеният Годишен доклад за дейността на Българската академия на науките, академичните институти и други самостоятелни звена през 2013 г. е структуриран в девет раздела: Увод; Събрание на академиците и член-кореспондентите, БАН - водещ научен център, БАН – национален център на духовността, БАН – експертен потенциал за развитието на България, БАН – търсен партньор на международната дейност, Финансова дейност, Заключение и Диаграми.

Министерството на образованието и науката (МОН) се присъединява към увода на Годишния доклад, че Българската академия на науките като цяло е най-голямата институция, която изпълнява научни изследвания и остава решаващ фактор за изграждане на общество, базирано на знание.

Годишният доклад отразява усилията на БАН за повишаване на качеството и ефективността на научните изследвания и утвърждаването ѝ като национален научен център и духовен център.

Изградена е мрежа от регионални академични центрове, създаден е съвет по въпросите за образование, разработено е предложение за възгледите за основните национални цели и устойчиво развитие на България, създаден е академичен дискуссионен форум.

Разпределението на държавната субсидия по приоритетни направления в процентно отношение е както следва:

- Информационни и комуникационни наука и технологии – 5,7 %;
- Енергийни ресурси, енергийна ефективност - 6,7 %;
- Нанонауки и Нови материали и технологии - 45,3 %;
- Биомедицина и качество на живот - 5 %;
- Биоразнообразие, биоресурси и екология – 3,6 %;
- Климатични промени, рискове и природни ресурси – 18,4 %;
- Астрономия, космически изследвания и технологии – 2,4 %;
- Културно историческо наследство - 9,8 %;
- Човек и общество – 2,2 %.

Най-важните резултати от фундаментални и приложни научни изследвания са постигнати по следните приоритетни направления:

- Информационни и комуникационни наука и технологии - разработени 325 проекта;
- Енергийни ресурси, енергийна ефективност- разработени 178 проекта;
- Нанонауки и Нови материали и технологии- разработени 578 проекта;

- Биомедицина и качество на живот- разработени 293 проекта;
- Биоразнообразие, биоресурси и екология; - разработени 254 проекта;
- Климатични промени, рискове и природни ресурси; - разработени 351 проекта;
- Астрономия, космически изследвания и технологии- разработени 124 проекта;
- Културно историческо наследство; - разработени 441 проекта;
- Човек и общество- разработени 203 проекта.

Анализът показва, че направление „Нанонауки и Нови материали и технологии” е водещо по брой сключени договори. До голяма степен това съответства на позицията, която е определена за тези научни изследвания в Националната стратегия за развитие научни изследвания.

През 2013 г. звената на БАН са работили общо по 2769 научни и научно-приложни проекта, като:

- са получили допълнително финансиране в размер на 13 127 350 лв. за научни разработки от България, както следва:
 - от Фонд “Научни изследвания” - 2,6 % (340 732 лв.);
 - от министерства и ведомства – 51,4% (6 748 206 лв.);
 - от търговски дружества – 44,3% (5 818 578 лв.);
 - от университети – 1,7 % (219 835 лв.);
- по международно научно сътрудничество са получили 23 212 097 лв. за участие в програмите на ЕС за научни изследвания и технологично развитие, НАТО, ЮНЕСКО, УНИЦЕФ, асоциации, академии, фондации и търговски дружества, като най-високо е процентното съотношение на допълнителното финансиране (в порядък на 52%) по програми на ЕС.

Водеща институция за национално финансиране на проекти през отчетния период са министерства и ведомства. Добре е застъпена и практиката на финансиране на науката от бизнеса. За съжаление най-ниско е допълнителното финансиране от Фонд „Научни изследвания”, дължащо се на неговия ограничен бюджет, а Фондът би следвало да бъде водеща институция за финансиране на национално ниво.

В Годишния доклад е отразено, че броят на иновациите е сравнително устойчив (1444 бр.), но липсата на анализ не позволява да се изведат необходимите изводи за този вид дейност. Иновациите, основани на научните изследвания, са важен фактор за повишаване на конкурентоспособността на икономиката, генератор на икономически растеж и работни места. В тази връзка е от особено значение БАН да представи пред Комисията за образование и наука подробен анализ на направените иновативни разработки за отчетния период, което би било предпоставка за правилното аргументиране на корекции в бюджетната субсидия за следващ период.

Относно патентната дейност на звената на БАН през 2013 г. не е предоставена информация. Би било добре информацията да се представя като брой подадени заявки за български и международни патенти, издадени национални и международни патенти, брой полезни модели и/или нови сортове, подадени в България и в чужбина, брой издадени национални и международни защитни документи за съответната година.

Като резултат от научната дейност през отчетния период са публикувани 9899 научни статии, монографии и помагала. Особена тежест имат публикациите в реферирани и индексирани научни издания, които наброяват 4104.

За целите на цялостното представяне на потенциала на Академията би следвало в Годишния доклад да бъде отчетен приносът за изпълнение на научноизследователската дейност на наличния човешки потенциал, включващ всички изследователи и технически изпълнители. Би следвало да се отразят основни индикатори като съотношение между докторанти и научни сътрудници, брой привлечени български учени от чужбина, създадени научни мрежи и процентното съотношение на докторанти и постдокторант към общия брой заети в Академията.

Водени от необходимостта за създаване на национална информационна система, представяща научните изследвания по най-обективен начин, прилагайки критериите на аналитичните инструменти на Incites на Томсън Ройтерс и SciVal на Елзевир е от особена важност институтите, централите и лабораториите в частност да бъдат представени чрез своите ресурси, стратегически цели и резултати.

В Годишния доклад е посочено, че членовете на Събрание на академиците и член-кореспондентите участват много активно в обучението на студенти и подготовка на докторанти, но в раздела за подготовка на докторанти, където са посочени само направления и бройки, липсва подобна информация.

На базата на представения Годишен доклад и ползвайки наукометричните бази данни като инструмент за оценка на научната дейност, се налагат следните изводи:

1. Като добра и успешна практика следва да се отбележи, че в структурата на БАН работят институти, които със своята национална и международна дейност през 2013 г. са отчетели значителни приходи на финансови средства и трансфери и са постигнали завидна самостоятелност в управлението на своите ресурси.
2. Необходимо е корекция на финансовата рамка в положителна посока, като се има предвид постигнатите добри научни постижения на национално и международно ниво на Академията.
3. Да се предложи визия за развитието на академичния състав, за измерване на резултатите по целеви групи, както и план за постигане на публичност на процесите и резултатите. Представени са постигнатите резултати по научни направления, но липсва индикатор за участието на младите учени в научните колективи и разработките.
4. Посочено е, че допълнителните средства от държавната субсидия са разпределени за стимулиране на водещи иновативни и общественополezni научни изследвания. Подходящо е да се конкретизира какви проекти се разработват и какви нормативни документи се прилагат.
5. В изпълнение на чл. 7, ал. 3, т. 2 от Закона за насърчване на научните изследвания е необходимо да се представи програма за следващата година, включваща целите, мерките, финансовите инструменти и средства в съответствие с Националната стратегия за научни изследвания.

Министерството на образованието и науката дава своята положителна оценка на Годишния доклад за дейността на БАН за 2013 г., отчитайки усилията за преодоляване на рестриктивната бюджетна политика предвид икономическата криза и заявената обща воля за структурни реформи. При подготовката на годишния доклад за 2014 г. бихме препоръчали да бъде направен задълбочен анализ на резултатите по отношение на поставените цели и да бъде дефинирана визията за следващия период. Само така ще бъде възможно проследяването на тенденцията, резултатността и приноса на Академията в общата национална стратегия за развитие.

Целенасочените усилия за планирането и изпълнението на стратегическите приоритети и политиките по отношение на развитието на науката и научния капацитет на държавата стоят в основата на икономическото и социално благоденствие на обществото в дългосрочен план и са определящи при изграждането на общество, основано на знанието.

ПРОФ. Д-Р АПЕЛИЯ КЛИМЕНТОВА

Министър на образованието и науката

